

LECHNER JÓZSEF
legnagyobb választéku
ÓRARAKTÁRA,
Váci-utca 5. sz. „Nádor vendéglő“ mellett
PESTEN.

1898 (2-3)

VUKOVICS ÉS SZÁSZY.

VUKOVICS ÉS SZÁSZY

ujonnan nyitott 1901 (2-3)

rumburgi vászonraktára

„A VIRÁGKOSÁRHOZ“

PESTEN,a Váci-utczában, a nemzeti szálloda épületében,
ajánlja**dúsan berendezett árutárát**
és pedig

54 rófs rumburgi vásznat 22 frttól 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30—140 frtig.
30 rófs ¼ széles fehér fonalvásznat 10 frttól 11, 12, 13, 14, 15—20 frtig.
30 „ ¼ „ „ „ 12 „ 13, 14, 15, 16—25 frtig.
38 „ ¼ „ kresz „ 14 „ 15, 16, 17, 18—30 frtig.
38 „ ¼ „ „ „ 16 „ 17, 18, 19, 20—35 frtig.
ugy hollandi, irlandi és ¼ széles varrás nélküli lepedővásznat.

Terítkeket 6, 12, 18—24 szemlyre pique zsinórozott és színes bar-
chetot, ágy- és bútor-csinvatot, fehér és színes perkaít, törülköző- és
szekendőket, ágy- és asztalterítőket egy minden e szakmához tartozó
cikkekkel ezenkívül különösen jól varrott
színes ingeket . . . 1 ft. 80 krtól 2—2 ft. 50 krig.
fehér calico-ingeket . . . 1 ft. 80 krtól 2, 2 ft. 50 kr.—3 frtig.
nadrágokat . . . 1 ft. 60 krtól 1 ft. 80 kr., 2—2 ft. 50 krig.
A legolcsóbb szabott árak biztosítása mellett.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

A „Virágkosárhoz.“

Dr. Lengyel Frigyes

NYIRFA-BALZSAMA.

Már a növényi nedv magában, a fűszerekből befűrt, emberem-
széppítő szer ismert, hogyha pe-
szabály szerint vegytanilag bal-
nem csodálatraméltó eredményt
este az arcot vagy más bőrr-
reggel észrevétlenül a bőrkörpa
fehérre, gyöngédre és légygyá

mely a nyirfából kiömlik, hogyha
lékezet óta mint a legkitűnőbb
dig ezen nedv a feltaláló rend-
számú alakították, — akkor csak-
eszközöl. Bekövén azzal példál
helyeket — már a reákövetkező
lehámlis s az által a bőr csillámó
képződik.

Ezen balzsam simítja az arczban támadt redőket s himlőhelyeket, annak ifjas
arczszínt, a bőrt fehérséget, frisséget s gyöngédséget kölcsönöz, s a legrövidebb idő
alatt eltávolítja a szeplőket, májfoltokat, anyajegyeket, az orr verességet, bőrráktát s a
bőr minden más szennyjét.

1 üveg ára használati utasítással együtt 1 ft. 50 kr., postán küldve minden darab
csomagolásért 20 kr. s minden további darabért 5 kr. számítatik. — Raktár Pesten,
Török József gyógyszerész urnál király-utca 7. sz. a.

Főszékhelyi raktár: Henn testvérek vegyészeti termények gyárában Dobruzsich-
ban Prága mellett. 1873 (3-6)

A legújabb, legszebb és legolcsóbb
karácsonyi és ujévi ajándék-
CZIKKEK

találhatók az ujonnan nyitott

GUGGENBERGER GYULA

diszmu-csarnokában

PESTEN,

Dorotya-utca 5-ik szám.

1904 (2-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

KERTÉSZ ÉS EISERT

(ezelőtt KERTÉSZ TÓDOR)

Pesten, Dorotya-utca 2. sz., banképület,
a „magyar király“ szálloda átellenében,
ajánljákkarácsonyi és uj-évi ajándékokhoz
felette alkalmas ujdonságokbani dús választéku-
kat, u. m.:

diszmu-czikkeket bronceból, fából, porcellán,
elefántcsont, teknősbékahej, alabastrom, öntött
vas, ércz, márvány, agyag, tajték, s a t., az
öltözék és mindennapi kellék-czikkeit, utazó,
kocsizó és vadászszereket, látszerészti és
ékszerczikkeket, s a legkülönbébb játé-
szereket.

Raktárunknak tökéletes, 6 ívre terjedő cik-
sorozata kívánatra ingyen kézbesítetik vagy
beküldetik.Írásbeli rendelések gyorsan teljesítettek, a
később bekövetkező elfoglaltság tekintetéből
azonban azoknak mielőbbi beküldése kéretik.A legolcsóbbra szabott ár minden egyes cikken
látható. 1902 (2-3)Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek
és kaphatók:**Legolcsóbb könyv-gyűjtemények.**

Kis nemzeti muzeum:

1. A magyar dalnok. A legszebb dalok, románcok, balladák s egyéb
szavakra alkalmas költemények gyűjteménye. (VIII, 376 l.) füzve 50 kr.
2. és 3. Kistalud Károly válogatott munkái két kötetben. I. Versek
és elbeszélések. II. Színművek. (318; 382 lap) füzve 1 ft.
4. Regegyöngyök. Jósika Miklós legszebb beszédei a magyar nép és
ifjuság számára. (VIII és 342 lap) füzve 50 kr.

Vasárnapi könyvtár. Első folyam (képekkel).

- I. Regék a magyar elődöből. Irta Kistalud Sándor.
- II. A tatárjárás Magyarországon 1241—1242. Irta Szalay László.
- III. Hunyady Mátyás király. Irta b. Jósika Miklós.
- IV. A természetből. Közli Dr. Hegedűs.
- V.—VI. Boldogháza.
- VII. Utazások az északi sarkvidékeken. Közli Fényes Elek.
- VIII. Vig elbeszélések. Irta Kistalud Károly.
- IX. A legvittebb huszár. Irta Jókai Mór.
- X. Ujabb magyar költők. Összeszedte Boross Mihály.

Ára a tíz kötetnek 2 forint.

Vasárnapi könyvtár második folyam (képekkel).

- I. II. Mesék francia után Lovászról. Ujra szerkeszté Czuczor Gergely.
- III. Gr. Benyovszky Móricz élete és viszontagságai. Irta Gaal.
- IV. A világ csudái. Összeállította Szegő Mór.
- V. VI. VII. Andras a szolgaleány.
- VIII. Rontó Pál élete és viszontagságai. Irta Gaal.
- IX. Regék a magyar elődöből. Irta Kistalud Sándor.
- X. Szigetvár ostroma. Irta Fényes Elek.

Ára a tíz kötetnek 2 forint.

Vasárnapi könyvtár harmadik folyam (képekkel).

- I. Regék. Irta Jókai Mór.
- II. III. IV. Robinson Crusoe élete és kalandjai, angol után átdolgozva.
- V. Pál és Virginia, francziából.
- VI. VII. A vékföldi felkész, elbeszélés angolból.
- VIII. Attila Isten ostroma. Irta Pálffy Albert.
- IX. Elbeszélések. Irta Jósika Miklós.
- X. Peru fölfedezése és elfoglalása. Irta Gaal.

Ára a tíz kötetnek 2 forint.

Magyar ember könyvtára. Pákh Albert, a „Vasárnapi Ujság“ szerkesz-
tője felügyelete alatt. 4 kötet, 100 iv (8-rét) füzve 2 ft.

Egyike azon irodalmi vállalatoknak, melyekre igaz önérzettel véli fölhihatni a
kiadó figyelmet. A „Vasárnapi Ujság“ népszerű szerkesztőjének a czimlapon olvasható
elismert jóhangzása neve kezeséggé a tartalomra, melyen azon tiszteltetreméltó haszná-
komoly irány húzódik végig, mely a „Vasárnapi Ujság“ legelterjedtebb népszerű
magyar lappá tette.

Minden a kiadó-hivatalnál legalább 2 ft. értékig történt megrendelés
bérmentve küldetik meg. 1706 (5-6)

31-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, december 23-án 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. —
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak. a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábotott petit sor ára, vagy annak helye egyszeri ígatásnál 10 krba;
háromszori vagy többszori ígatásnál csak 7 krba számítatik. — Külföldre névre kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Hamburg és Altonában: Haasenstejn és Vogler. — M. Frankfurtban:
Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppellik Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkr.

Horváth Cyrill.

Bármily kedvezőtlen is korunk anyagi-
iránya a bölcsészetre, a történelemnek egyik
megdönthetetlen ténye marad az, hogy az
emberiséget eszmék vezérlik, melyek az
örökké-valóra irányulnak, gondolatok és ér-
zelmek, melyek túlmennek a földi ittlétlen.
Ez eszmék az emberi műveltség gondolatai, me-
lyekben földi ittlétünk viszonya a végtelen-
hez oldatik meg. A bölcsészett ez eszmék
tudománya. Kik bölcsészeti szemléletükük-
ben a világtól mintegy elvonulva, az igaz,
szép és jó örök törvényeit vizsgálják, esz-
méket hoznak elő, melyek az emberi lét
kalauzaivá válnak.

A bölcsészettnek egyik leg-
hívebb s legavatottabb műve-
lője hazánkban Horváth Cyrill
tanár és akadémiai tag, kinek
arcképével már régóta tarto-
zunk olvasóinknak.

Szüllőhelye Kecskemét, hol
1804. okt. 17-kén látott először
napvilágot. Kora gyermekségé-
ben gondos nevelésben részesít-
ték szülei és örömmel látták,
hogy gyermekük ismeretekben
és vallásos érzületben napról
napra gyarapodott. Nemsokára
a német, majd a tót nyelv meg-
tanulása végett Budán és Privi-
gyén folytatta iskoláit, melyek
bevégezte után a piarista-rende-
be lépett. Az érdemes kegyes ta-
nító-rend a trencsényi, váci, nyit-
rai és szt.-györgyi tanodákban
képeztette ki az ifju Horváth
Cyrillt, ki nemsokára fényes ta-
nubizonyosságát adta széleskörű
tanulmányainak a pesti egyetem-
nél kiállott bölcsészeti szigorla-
tokon. Kitűnő vizsgálati foly-
tán az egyetem bölcsészeti kara
tudori oklevéllel tisztelte meg.

Az ifju tudor fölszenteltet-
tén, előbb Vácra, majd Szegedre

küldetett a bölcsészeti tudományok előadá-
sára. Tizennégy évig pontosan és gond-
dal láta el tanszékét, az addig divó ósdi mód-
szer helyett újat, s miről eddig álmodni sem
mertek, önálló nézeteket hozott be előadá-
saiba. A fáradhatlan tanár rendkívüli iskolai
elfoglaltsága mellett is vett magának időt,
az irodalom terén fellépni.

Munkásságát a szépirodalom és bölcsé-
szet közt osztotta meg.

Minden színszerűségét távol álló drá-
máiban teljesen irodalmi szempontból indult
ki. Gondos és tiszta irálylyal, francia styl-
ben irt színműveiben inkább a kültechnika
gondos kimértsége, mintsem a belalkotás
művészete által tűnt ki. Több gondot fordít-
ott a mesealkotásra, mint a kellő drámai
jellem kidomborítására, a tanszerű, elmél-
kedő dictióra, mint a személyek fejlődő
lelki állapotának, kitörő szenvedélyének
közvetlen drámai nyilatkozataira. Első szín-

gyar romantika érzik. Tyrus sikere több
színmű irására indította szerzőjét. Így kö-
vették az „Eredeti Játékszínen“, 1834.
megjelent Tyrust, a hasonszabásu „Kuthen,
a kún király“ és „Solánia“ öt felvonásos
szomorujátékok. Ez utóbbi „Buda“ czimű
szekönyvben látott 1839-ben napvilágot,
„Kuthen“ „Horváth Cyrill színművei“ fo-
lyamában, mely az első kötetnél többet nem
is adott a közönségnek. Egyébként csaka-
mar felhagyott a szépirodalom művelésével,
az „Alföldi Színműtár“ (1850) utolsó drá-
mai művét hozta: „Veléltársak“ czimű
vigjátékában.

Bucst mondott csakhamar
a szépirodalomnak, megtartva
gondos irányának folyékony-
ságt, érthetőségét, mely bölcsé-
szeti dolgozatain is előmlik.

Midőn az akadémia 1834-ben
levelező, 1836-ban bölcsészeti
osztályában rendes tagnak vá-
lasztotta, akkor már a külföld
hatása alatt új életre ébredt böl-
csészettünk némi virágzásnak in-
dult. Schelling rendületlen tanit-
ványa Nyiri István, Mócsi Mihály
a természetbölcsész, Hermes
hive: Fehér György és Vecsei
József, a Krugista Hetényi János
és Szontagh G. az egyezményes
philosophia harcrosai törhetlen
buzgalommal működtek egymás
mellett, míg az Athenaeum ha-
sábain a Hegel és Krug ellen-
kező iskolái élénk tollvitába ele-
gyedtek. Bármily elevennek mu-
tatkozott philosophiai irodal-
munk mozgalma, fölülte kevés
az, mit e némbeli irodalmunk
eredetét volt képes felmutatni.
Annál meglepőbb tünemény volt
bölcsészeti irodalmunkban Hor-
váth Cyrill, ki „concretismus“ szó-
val legjobban jelzett „összerű-“

HORVÁTH CYRILL.

művével „Tyrus“ (szomorujáték 5 felvon.)
majdnem elütötte az akadémiai pályázatnál
Vörösmarty „Vérnász“-át. Döbrentei Gábor
pártja határozottan „Tyrus“ elsőbbsége
mellett nyilatkozott, méltóbbnak tartván az
akadémiahoz, oly drámát jutalmazni, mely
elfoglaltsága mellett is vett magának időt,
mint Vörösmartyét, melyen az ébredő ma-

rendszerét szép számmal irt dolgozataiban
következetes keresztülvitellel, szigoru mód-
szerben fejtette ki. S e rendszer az, melyet
kéziratban teljesen kidolgozott bölcsészetté-
ben már eddig a philosophia minden ágában
kifejtett, előbb gymnáziumi, jelenleg egye-
temi tanszékéről a legnagyobb következe-
tességgel hirdet.

Széles tudományán kívül szeretetreméltó modora az, mi Horváth Cyrill tanítványai körében tiszteltté és kedvelté tévő. A forradalom utáni korszak napjaiban, midőn a germanizáció működése közepett a tanárnak csak magyarnak nem volt szabad az iskolában lennie, s egy idegenszerű tanítási rendszer minden ízében oda működött, hogy a zsenye magyar ifjakból kész németeket idomlison: Horváth Cyrill fáradhatlan buzgalommal állott a germanizációnak útjába.

Férfiak, kiknek neve azóta irodalmunk és közéletünk könyveibe van jegyezve, kegyelettel beszélnek, mily erélyvel gyűjté maga körül az ifjak jobbait, ösztönözé irodalmi önképzésre. Ily férfi útjába állott a germanizáló törekvéseknek, miért is a pesti főgymnáziumtól 1857-ben Szegedre küldetett. Innét nyerte el a pesti egyetem bölcsészeti tanszékét, melyen, rendszere hű apostola és az ifjuság barátjaként mind máig működik. — A tud. akadémiában mult év óta a tiszteletbeli tagok sorában foglal helyet.

Családi kép.

A kandallóban röpke láng lobog; — Az éjben harsány vad vihar barangol. — „Jer ülj le mellém Anikóm — dalod Szívemben minden hűrt öröme hangol. Töltsd szinig borral jó öreg kupámat, Csillogjon habja mint husz év előtt: Midőn az első csókot adta ajkad, Mely lángra gyujta szivet és velét.

Az első csók... a boldog názi éj... A multnak oly mily szép emléke mindez; Boldog napokból hervadó virág, Mit könyvednek tengerébe hintesz. Szép ifjuságot napjait siratván Keservel árnya lelkemen borong... — Mit mondasz Anna? hogy téged nem az bánt? Ne szólj! el innen! — Jer habzó borom.

Hah mily dühbűgő fergeteg süvölt, Szegény utasnak ám kezdetlen éj ez; Megjárja most, ki ily itéleten Nagy utra kelné égő vágyat érez. S te árva gyermek hol hajtod fejed le? Mért is hagyád el oly korán apád? — Mit mondasz Anna? én kergettem őt el? Asszony! ne bosszants!... Töltsd meg e kupát.

Szegény leánykám, én szép angyalom, Kit elakartak temetői hantok, Hideg világ az, melybe költözél, A nap sugára csak be sem pillant ott. Ily téli estén — főlengő dalánál Percz, óra futna... Mért is ment el ő? — Mit mondasz Anna? hogy bár ott feküdnél? Hitvány pityergés!... Jer kupám elő!

Mi zörrenté meg kinn az ablakot? Tán szárnylása eltévedt madárnak? Bolyongó szellem? Vagy a vig fiuk, Kik jó barátot látogatni járnak? — Nem sirsz galambom, ugy-e nem, ha ismét Eljönnek hozzám a vig czimborák? Csak akkor élek én, ha ők dícsérik A házi gazda habzó sziborát...“

S nyomban begyűlnek a kóbor fiuk, Harsány dal ébred, a pohár ha csendül. — „Mit mondasz Anna? hogy nekem megárt? Egy két pohártól ég, föld össze nem dül...“ S eseng a pohár, míg a szegény asszonynek Szeméből kinos könnyullás ered... Fülharsog a dal... Am a hajnal ébred S megy tántorogva a szilaj sereg.

Komáromi Kálmán.

A kakasdi dalárda.

Tréfi beszédy.

BARTALUS ISTVÁNTÓL.

(Vége.)

Mintegy tizenegy óra tájban megpillantották a kastélyt, s mivel az ablakok még világosak voltak, a kert hátulján bokrok a fák közt egy ároka telepedtek, mely egyszersmind a kert kerítését szolgált.

S miután e rejtekhelyen beszélgetniök nem lehetett, addig, míg a nota szerint „Gyepre (s egyébre is) heveredve“, várták a perczet, mikor dalba fognak keveredni: képeztében mindenki előre élvezte a közel jövő örömeit.

Suliguli ur néhányszor elszavolta magában a gróf üdvözlőletterét betanult beszédét. Nem kételkedett, hogy gróf elnök kollegája nemcsak házi orvosává fogadja, sőt tekintélyénél fogva elnyeri a megyei főorvosi állomást; s ezt meg is érdemli, kivált szemben a jelenlegi főorvossal, ki nemrégleg eszméletlenül hanykolódó s kapálódzó szerencsétlen beteg felett kimondta, hogy meg van veszve, s már épen ehhez képest akartak vele elbánni, midőn Suliguli orvos tudor odaérkezve, egy pillantással felismerte a betegséget, mely nem volt egyéb, mint nagy részegség. Mit is ér az orvosnak a világ mindenféle tudományá, ha nincsen szeme! Ezekkel foglalkozott Suliguli ur.

Kuh Béni ur is így építette a légvázat, számítván a grófné nyájás mosolyára, s mint tapasztalt publicista, a nő befolyástól feltételen bizonyos zairos megyei hivatal.

Kusz Mátyas ur, a katonai zenészet veteránja először azon töprenkedett, mily keservesen ordíthat pincs kutyája a felélt bántások, hogy midőn mások mindig a dalárdások élén szokott segédkedni, most otthon a szobában kellett maradnia. Elképzelte aztán Kusz Mátyas ur a következő nap nagyszerűségét, a pulyka, lud, kacsa s minden lehetséges pecsenyektől és lehetséges italtól görnyedező asztalt, s ezt mind elképzelve, megint visszatért pincs kutyájára, a szegény kis állatot testvéricsen sajnálva, hogy holnap ama sok különféle pecsenyének nem lehet szantana... „Örökké azt mondtam, s most is azt mondom, — így fűzte tovább gondolatait — hogy a pincs kutyá okosabb sok embernél, s ezért nem adnám sokért, hogy az Allegrónak (ez volt a kutyá neve) nem vágtatom le a farkát; mert ha levágtatom volna, ugy most nem toldhatnám vissza, holott, miután nem vágtatom le, akár mikor levágtatom.“

Benn a kastélyban mindezekről semmit sem tudva, kártyával foglalkoztak, s épen Boldizsár bátyámon nevettek, kinek pagáját a szomszéd falusi — szintén látogatába jött — lelkes elfogta, midőn nehéz, de gyorsan közeledő léptek vonták magukra a kis társaság figyelmét.

A grófi pár elspádt e — nappal is szokatlan, de éjféli időben kétségkívül éves előpostajaként tekinthető — zajra, s remegve várták a jövő perczet.

Egy inast rohant be, mintha üldözne, s ijedtében hebegette adta elő, hogy a kert hátulján a bokrok közé vonultak, s készülnek a kastélyt megrohanni.

A kaksadi dalárda történetét ugy is csak némely nagyobb vonással akarván adni, nem lehet czélem e szomorú esemény részletezése, s csak azt jegyzem meg általánosságban, hogy a mi Kusz Mátyas urral történt, az történt a dalárda mindenki tagjával. Kusz Mátyas ur már épen a körben álló tenorok s basszusok négy irányában halk hangon négyeszer iméltelte: „Uram! Bábánatot félre rakad!“ s már bele akart futni ama kis sípba is, melynek segítségével a szolámok első hangját kinek-kinek a szájába adja, midőn megeredt az ütlegek zápora, közben egy-egy mennykő-ütéssel, csattanással, ropogással, s a szélvész vad üvöltésével s ordításával. A szerencsétlen fötrömbités nagy szükségét érezte annak, hogy egy jobb oldalról eredő ütlegek következtében balra forduljon, de ugyanekkor jobbra, előre s hátra is kellett vigyáznia. Ily zavarban — miként maga szokta beszélni — a lábai oly gyors működésnek eredtek, hogy ehhez képest a prestissimo mind semmi, — s ennek folytán a mily arányban apadtak háta mögött az ütlegek s apadt a gróf kastélya, azon arányban emelkedett előtte a tér közepén Kaksad városa.

Ez esemény híre egész vidéken szájról szájra járt, annyira eltorzítva, hogy ha valaki a kakasdiakat — kik közt még Csutorás uram is restelte a kudarcot — dühbe akarta hozni, csak azt kellett kérdeznie: mikor fognak T. grófnál tisztelkedni? „Ugy kell nektek — szokta mondani Kaksad bátyám — zebugatta, mások tudassatok előre, ha valahol kintornyálni akartok.“

Az öreg ur — midőn a két eset másodszor is hössé tette — nyugalomban állt, s csak a téhen- és disznópásztor kürtje emlékeztette, hogy ennél még rosszabb is lehet.

A kaksadi dalárdának sok idő kellett arra, hogy a tisztelkedésből eredt gyors zaladás fára-

malait kihaverje. Sőt valószínű volt a farsulat végképeni feloszlása.

Mert Kusz Mátyas ur leköszönt állomásáról s egész vidéken nem volt művész egyéniség, ki méltó utódja lehetett volna.

Mindamellett egyszer Kakas bátyám jedségére a tagokban ujra feléledt a művészeti szomj, s a „Háromszínű Kandurnál“ megint elkezdődtek a zajos esték.

Már régtől fogva használtak ily a természetbuvárok, pld. Swammerdam, Löwenhoek, Reaumur stb., a kik apró vízi növények és állatok észlelésére több, kisebb-nagyobb üvegedényben, valódi aquáriumokban, tartogatták azokat, csak hogy e vízedények, éppen csak sajátos czélokra megfelelően, minden fényelgés nélkül voltak összeállítva. Az aquarium tehát nem épen oly új találmány, mint sokan gondolják, és én is, mint említém, azt leginkább azon nézetből kívánom a nyájás olvasóval megismertetni, mivel annak segélyével a vízben tenyésző, apróbb növények és állatok, különösen a vízi rovaroknak életmódját igen kényelmesen, mint egy apró kis állatkertben, tulajdon szobáinkban lehet alkalmunk megfigyelhetni. A rovarok élete pedig, mint erre már a „Vas. Ujság“ ban megjelent néhány cikkem által igyekeztem a magyar olvasót figyelemelni, az érdekes, szinte csodás jelenségeknek véghetetlen tárháza.

Ezen bevezetés után lássuk ár m most bővebben, mi az az aquarium, hogyan kell azt czélszerűen fölszerelni és ápolni?

Az aquarium deák vagyis latin szó, mely Páriz-Pápay szerint *vivarium*, újabb értelemben azonban *üveg-viztartó* jelent, mely leginkább Angliában kezdett divatba jöni, és tengeri vízzel lévő megtöltve, abban különféle csodás tengeri, apróbb állatok és növényeket, részint tanulmányozásra, de leginkább új divatu időtöltésből tartogatnak, és az ottani magas aristokratianál nagy fényűzéssel van kiállítva.

Mi, kik a tengeről igen távol lakunk, csak nagy költséggel állíthatnánk ily tengeri lakókat szánt aquariumot, bár abból igen sokat lehetne tanulni; meg kell azért elégednünk egy édes-vízi aquariummal, mely okszerűen fölszerelve, a tanulásnak és mulattatónak elég nagy bőséggel kínálkozik.

Az aquariumnak (melynek magyar elnevezését a nyelvbuvárokra bizom) két különböző alakját szokták használni; ugyanis vagy, mint egy jókora üvegedence, egészen egy darab, gömbölyded vagy tojásdad üvegből készül, vagy pedig fémbe öntött vagy vert, a szögű kalitka-alakot adnak neki, melynek falait üvegtáblák képezik.

Az egyöntetű üveg-aquarium számára mostanában már az üveghutákban nagyobb vagy kisebb üvegedencéket fúnak. Arról azonban nincs tudomásom, vajjon a hazánkbeli hutákban készítenek-e aquarium-medencéket, és azért megközelítőleg sem tudom megmondani, hogy mily áron kaphatók. (Talán a pesti raktárakban meg lehetne ezt tudni.) Én eleintén igen olcsó áron készítettem magamnak ily aquariumot, mely persze pazar fényre igényt nem tarthatott és meglehetősen szűk volt. Egy üveges boltban t. i. vettem egy ecetes üveget, a legnagyobb, mely kapható volt, és a nyaka alatt, hol egyenlő szélessége kezdődik, körülmetszettem és a kalapját levéttetem, s kész volt a medence.

Azonban a leggyörgyű aquariumnak a medence-alaknál nagyobb előnye van. A gömbölyded aquariumnak ugyanis az a fő hibája, hogy a benne uszkáló állatok alakját eltorzítja, mi onnan ered, hogy az üveg demborúsága által a fény sugarak egyenetlenül verődnek vissza, az egyes üvegtáblákon át pedig az alakok megmaradnak ter-

*) Ugy tudjuk, hogy jövő évre a pesti állatkert igazgatósága is egy nagy aquarium berendezését tervezti. Czélszerűnek látjuk, ha ennek lényegével, habár csak kis mértékben, megismerkedünk. Szerk.

Az aquarium*.)

Soká gondolkoztam, hogy mikor volna czélszerűbb, a Vasárnapi Ujságnak az aquariumról egy kis cikket írni; nyáron-e, midőn annak fölszerelését, megelvenítését s így gyakorlati hasznát azonnal megkísérlehetjük, vagy télen, midőn fölszerelése vagy lehetetlen, vagy igen nehéz és tökéletlen volna? Végre mégis arra határoztam magamat, hogy az aquarium ismertetését a téli hónapokban juttassam napvilágra, és pedig azért, mert a nyári évszakban többnyire kevesebbet olvasunk és inkább a szabad természetben keressük élvezeteinket, a természetbarát is a szabadban őrzi észleleteit s buvárlatait. A mit télen át olvasgatunk s elméletileg tanulunk, azt nyáron át gyakorlatilag iparkodunk megfigyelni s így megerősíteni.

Sokan szives olvasóim közül már ösmerni fogják az aquariumot, de többnyire csak mint divatcikket, mely jelenleg minden fashionable salont díszesíteni szokott, másrészt azonban ughyszem, ösmeretlen a nagyobb magyar közönség előtt, különösen azon tekintetből, melynél fogva én azt megírtétni és használni szeretném. Legtöb- ben t. i. az aquariumot csak fényűzésből tartogatták, mely tengeri kagylókkal kirakva

*) Ugy tudjuk, hogy jövő évre a pesti állatkert igazgatósága is egy nagy aquarium berendezését tervezti. Czélszerűnek látjuk, ha ennek lényegével, habár csak kis mértékben, megismerkedünk. Szerk.

és egy-két külhoni növényvel díszítve, legfőkébb néhány arany-halacszkának tétetik lakhelyévé; pedig az aquarium honi, édes-vízi állatainknak s különösen az alsóbb rendűeknek, valamint a leggyörgyűbb szervezett növényeknek tanulmányozására is igen czélszerű eszközül használható.

Már régtől fogva használtak ily a természetbuvárok, pld. Swammerdam, Löwenhoek, Reaumur stb., a kik apró vízi növények és állatok észlelésére több, kisebb-nagyobb üvegedényben, valódi aquáriumokban, tartogatták azokat, csak hogy e vízedények, éppen csak sajátos czélokra megfelelően, minden fényelgés nélkül voltak összeállítva. Az aquarium tehát nem épen oly új találmány, mint sokan gondolják, és én is, mint említém, azt leginkább azon nézetből kívánom a nyájás olvasóval megismertetni, mivel annak segélyével a vízben tenyésző, apróbb növények és állatok, különösen a vízi rovaroknak életmódját igen kényelmesen, mint egy apró kis állatkertben, tulajdon szobáinkban lehet alkalmunk megfigyelhetni. A rovarok élete pedig, mint erre már a „Vas. Ujság“ ban megjelent néhány cikkem által igyekeztem a magyar olvasót figyelemelni, az érdekes, szinte csodás jelenségeknek véghetetlen tárháza.

Ezen bevezetés után lássuk ár m most bővebben, mi az az aquarium, hogyan kell azt czélszerűen fölszerelni és ápolni?

Az aquarium deák vagyis latin szó, mely Páriz-Pápay szerint *vivarium*, újabb értelemben azonban *üveg-viztartó* jelent, mely leginkább Angliában kezdett divatba jöni, és tengeri vízzel lévő megtöltve, abban különféle csodás tengeri, apróbb állatok és növényeket, részint tanulmányozásra, de leginkább új divatu időtöltésből tartogatnak, és az ottani magas aristokratianál nagy fényűzéssel van kiállítva.

Mi, kik a tengeről igen távol lakunk, csak nagy költséggel állíthatnánk ily tengeri lakókat szánt aquariumot, bár abból igen sokat lehetne tanulni; meg kell azért elégednünk egy édes-vízi aquariummal, mely okszerűen fölszerelve, a tanulásnak és mulattatónak elég nagy bőséggel kínálkozik.

Az aquariumnak (melynek magyar elnevezését a nyelvbuvárokra bizom) két különböző alakját szokták használni; ugyanis vagy, mint egy jókora üvegedence, egészen egy darab, gömbölyded vagy tojásdad üvegből készül, vagy pedig fémbe öntött vagy vert, a szögű kalitka-alakot adnak neki, melynek falait üvegtáblák képezik.

Az egyöntetű üveg-aquarium számára mostanában már az üveghutákban nagyobb vagy kisebb üvegedencéket fúnak. Arról azonban nincs tudomásom, vajjon a hazánkbeli hutákban készítenek-e aquarium-medencéket, és azért megközelítőleg sem tudom megmondani, hogy mily áron kaphatók. (Talán a pesti raktárakban meg lehetne ezt tudni.) Én eleintén igen olcsó áron készítettem magamnak ily aquariumot, mely persze pazar fényre igényt nem tarthatott és meglehetősen szűk volt. Egy üveges boltban t. i. vettem egy ecetes üveget, a legnagyobb, mely kapható volt, és a nyaka alatt, hol egyenlő szélessége kezdődik, körülmetszettem és a kalapját levéttetem, s kész volt a medence.

Azonban a leggyörgyű aquariumnak a medence-alaknál nagyobb előnye van. A gömbölyded aquariumnak ugyanis az a fő hibája, hogy a benne uszkáló állatok alakját eltorzítja, mi onnan ered, hogy az üveg demborúsága által a fény sugarak egyenetlenül verődnek vissza, az egyes üvegtáblákon át pedig az alakok megmaradnak ter-

mészetes vázlatukban. Meglehet, hogy az egyöntetű vízmedencék talán szemre tetszőbbek, én azonban az imént fejtegetett oknál fogva mindenkinek azt javaslom, hogy tulajdon használatára, főleg ha azt nemcsak mulatságra, de tanulmányozásra akarja használni, üvegtáblából készítettessen aquariumot.

Nagyobb városokban a bádigosoknál vagy üveges boltokban (5—10 fűt) késszen kaphatók, vagy mondva készíthetők ily kalitka-alaku viztartók. Teriméjét mindenkinek tulajdon ízére bízhatom, megjegyezvén, hogyha némi ezektől akarunk vele elérni, magassága legalább 14, hossza 20, szélessége pedig ismét 14 hüvelyknyi legyen. Elkészítése módját itt bővebben elő nem adhatom, legczélszerűbb lévén ezt a mesterre bízni, mert az üvegtáblákat a fém aljával és szegleteszlopjaival, tökéletes vízhatlan köragasszal (cement) kell egybekötni. Arra is szükség figyelni, hogy az üvegtáblák tiszta tükör-üvegből vétsenek és legalább 2 vonalnyi vastagok legyenek, hogy a befogadott víz nyomásának képesek legyenek ellenállani.

Ha már megszereztük a viztartót, annak szabályszerű megtöltéséről kell gondoskodnunk. Bámi czéjja legyen az aquariumok, akár fényűzési butorzat gyanánt tartjuk, akár mulatságot vagy tanulmányozás végett használjuk, benne a növényvilágot az állattal kellő arányban szükséges tenyész-tenünk, ha a beültetett növényeket friss ép- ségben és az állatokat ép egészségben akarjuk fentartani. Ez a természetnek egy sarkalatos törvényén, t. i. az állati és növényi élet folytonos keringésében állapszik. Tudva van például, hogy az állatok a kilehelés által szénsavat ömlesztnek a légbé, melyet a növények, mint szükséges tápanyagot magukba szíznak; a növények pedig nagy mennyiségű élemt választanak el, mi a levegőt az állatokra nézve légszűrővé teszi. A vízben lakó állatok nagyobb száma kopolyukkal lévő elátva, a lélekzésre nem a szabad leget, hanem azt használják fel, mely a vízhez tapad. Egy aquarium vizének fölülete vagy felszíne pedig sokkal kisebb, semhogy a levegőből annyit vehessen magába, mennyi a benn lakó állatok által felhasználhatik, a többi tehát a vízi növények elvlasztásából kell nyernie; és valóban, ha az aquariumban némely növények vizalatti fölületét figyel- mesben megtekintjük, azt számtalan apró kis gyöngyöcskével elárasztva találjuk, mely gyöngyöcskék légholyagcsákból s illetőleg tiszta élemből képezvők.

Az aquarium vize azonban kívül az állatok hulladékai, vedlési bőrkék és a növények elmallásától is lassanként megromlanék, ha épen ezen hulladék, mintegy természetes trágya, a növények táplálékára nem fordítatnék. Megesik néha, hogy az aquarium lakói közül valamelyik elhal, és hullája büzhödtté, zavarossá s többiekre nézve lakhatatlanná tenné azt, de az aquarium állatai közt vannak azevűk is, sőt a melyek a dögöt sem vetik meg, péld. a csigák némely fajtái. Ezek, mint a természetet híven és pontosan szolgáló, fertőtlenítő ügynökei, a dögöt hamar fölemesztik és az aquarium vize tiszta marad. Hisz ezen műmedencében is csak a természetes tavat utánozzuk, ott is hány állat döglék el és hány növény kihál és elrohad, a nélkül, hogy azért a tó, a többi bennlakó növények és állatokra nézve élvezhetlenül válnekk, mert a mi egyik fölösleges vagy épen ártalmas, az a más- sikknak valódi életadója. Ez a világ forgása, ez az élet keringése, semmi sem haszontalan, semmi sem vész el.

Oly aquariumban tehát, melyben csupán

csak állatokat akarunk tartani, a víz hamar megromlik, és azt napoként legalább egyszer kell megújítani, mint az ezélt használt arany-halás medencékben szokták tenni. Ha pedig néhány vizinövényt ültetünk belé, a felebb elemezett törvényeknél fogva, vize hónapokig tiszta marad.

E szerint az aquarium felszerelésénél első gondunk lesz, a legközelebbi vizárokól vagy tóból néhány vízi növényt haza hozni, és viztartónk nagyságához képest 4-6 példányt belé ültetni. Magától érthető, hogy e növények számára az aquarium fenekén talajt kell szerezni; ezt közönségesen 2-3 hüvelyknyi magas, tiszta homokból készítik, jó lesz azonban ha legalább egy hüvelyknyire lápföldet teszünk, arra rakván a homokot s így ültetjük el a növényeket. Az alább megnevezendő növények közül tetszés szerint választhatunk, csak arra figyelvén,

szébbé fogja aquariumát tehetni. A fenn elsorolt vizinövények többnyire terjedelmek és gyökerek, sőt tövüknek egy része mindig a víz alatt áll; vannak azonban néhány kedves kis mocsári növények, melyek ingoványos pászitokon találhatók és csupán csak gyökereik kíván folytonosan nedves talajt. Ilyenek péld. a *hamvas áfonya* (*Otyococcus palustris*), *eper-lóhere* (*trifolium fragiferum*), *mocsári mizsót* vagy *nefelets* (*myosotis palustris*), *mocsári hanga* (*erica tetralix*), s több más szende és gyöngéd növények, melyek az alább említendő sziklaszigetet díszíteni fogják. Ugyane cizlra használható a *haraszt* vagy *páfrány* némely csinosabb neme, mely elevenzöld levélzetével a kősziklának vidor küllemet kölcsönöz. Nem szükséges, hogy valaki gyakorlott fűvész legyen, hogy aquariumát beplántálja, csak menjen bárki valamely tó partjához, szemeljen ki

állóközépén, legalább egy nagyobb vagy még egy-két kisebb, ivalaku alagutja legyen, hogy az apró halak és egyéb állatkák rajta keresztülsurranhassanak, az aquarium szépsége mindenesetre nyer. Ezenkívül egy-két kis barlangot is hagyhatunk, hová sokszor az apró állatharcokban némely üldözött menekülni, vagy egyébként megpihenni szokott.

Mielőtt a tófa hegyet összeállítjuk, annak egyes részeit, egy pár napig egy tálban víz alatt tartjuk, s napokint egy kis kefével minden részektől megtisztítjuk, mert először, a mész a vizet zavarossá teszi, és másodsor, az állatkák életére káros befolyásu szokott lenni. Ha pedig már összeragasztottuk a szigeteket egyes részeit, mit természetesen, az aquariumon kívül kell tenni, szintén egy pár napig, más edényben, víz alatt tartjuk előbb, hogy meglássuk, kiállja-e a próbát, és azután épen a víz alatt nyeri meg a kő-

A De la Prosa nevű új szálloda a Szt.-Gothárd hegyén.

hogy a példányok terimje viztartónkhoz kellő arányban legyen és a mely növényrészek a szabad természetben a vizből kiállnak, az aquarium vizétől ne legyenek egészen elboritva.

Az aquariumba fölvehető növények körülbelül ezek: *nyílful* (*sagittaria sagittifolia*), *hidör* (*alisma plantago*), *madárhúr* (*ceratophyllum demersum*), *egerfarkú cizcizkóró* (*myriophyllum spicatum*), *potnya* (*hydrocharis morsus ranae*), *mocsárhúr* (*callitriche verna*), *vizi menta* (*mentha aquat.*), *deréce szigorál* (*veronica beccabunga*), *uszany* (*potamogeton crispus* et *natans*). Ezekből választhatunk kedvünk szerint, vagy épen más vízi növényt vehetünk, melyhez könnyebben hozni férünk. A kinek tehetsége és alkalma van, valamely virágházból egy két külhoni vagy épen délővi, más világrészből származó csinos vízi növényt, péld. *Valisneria spiralis* vagy *pista stratiotest* megszerezni, annál

nehány csinos, nem tulságosan nagy vízi növényeket, szedje ki gyökereitől és ültesse a vizlakba, később, midőn már szépen tenyészni fognak, keresse fel küljellegük után, valamely fűvészkönyvben, vagy kérjen meg ösmerősei közül egy fűvészt, a ki a neveket meg fogja mondani, azután elég ideje lesz, rajtuk természettudományi tanulmányait megkezdeni s folytatni.

Most azon mesterséges szikla-szigetről, melyről már felebb emlékeztünk, kell bővebb értesítést adnunk. Kellemes benyomást tesz a nézőre, ha valamely tónak közepén vagy az oldalán is, egy kis sziget emelkedik. Ezt az aquariumban is utánozhatjuk. A legcélszerűbb anyag hozzá a *tófa* (*Tuffstein*) Ha azt egy darabban megkaphatjuk, annál jobb, különben pedig több apró darabból állítunk össze egy kis hegyet, az egyes részeket köragaszsal egybekötve. Ha e kis szikla-szigetet úgy építjük, hogy víz alatt

ragasz szilárdságát és kökemény természetét Ekkép készen állván a szigetke, azt a kiszemelt helyen az aquarium talajára óvatosan ráillesztjük.

Miután a növénypéldányokat elültettük és a szigetet is elhelyeztettük, megtöltjük az aquariumot vízzel. Legcélszerűbb e tekintetben a tiszta kut- vagy forrásvíz, de a hol a kutak vize sok meszet vagy salétromot tartalmaz, és forrás nincs közelében, ott jobb a folyó-víz. Mielőtt azonban a vizet töltögetjük, apró és tisztára mosott kavicsal betakarjuk az egész homoktalajt, közébe közébe egy pár csinos kis tengerikagylót szurván; ez által a szemnek sokkal tetszőbb küllemet nyer aquariumunk és némely állatkák turkálásai ellen megóvatik. A vizet lassu árbán folytatjuk a medenczébe, hogy a talajban kivájlást ne okozzunk. Megtöltjük pedig annyira, hogy az üveg falai legalább 2-3 hüvelyknyire kiálljanak.

A felebb körülirt aquarium nagyságához képest meglehetősen sok víz kívántatik, melynek egyszersmind nagy sulya van. Természetes tehát, hogy azt egy helyről a másikkra vinni nehéz, és azért számára állandó és oly helyet keressünk, hol észleléseinkre legkényelmesebben használhatjuk. Ha laká-

kép nem is vendéglő, hanem inkább menhely, az óriás sziklatömegek közt tévedező utasok felűditésére. Az u. n. hospiz, mely intézet ötszáz esztendő óta áll tikkadat ápolására, hoba temettek földelészására, ócska, szűk épület, mely a mai igényeknek már nem felel meg, s csupán ügyefogyottaknak szolgál menhelyül. Jóval a hospiz keletkezése után vendéglőt építettek tehe-

mellett ha nem könnyű is, de legalább biztos utat tehetni a Monte Prosa 8262 láb magas hegyére. Három teljes órát vesz ez az út igénybe, de aztán a legnagyobbszertű kilátással jutalmaz jéghegyekre, örök hóra és az egész nagy, szép természetre. A Monte Prosa mintegy középpontot képez a Svájcz legmagasab hegyecsoái közt.

A hegyek látogatói elvesznek a töméselen ásványtömegek közt, de a hágtól folytonosan járókelek tarka változata élénkíti a szent gothárdi hágon. Napjában háromszor járja meg a fiúellen-milánói postakocsi, azonkívül tömerek gyalogjáró. magán kocsi, terhes szekér, máhás ló, háts ló és öszvér fordul meg rajta. Itt jár el a legtöbb utazó, itt szállítják át a legtöbb portékát a svájci kantonnokból, Németországból, Belgiumból, Hollandiából, Angolországból, sőt Franciaország északi részéből is, végre e tájon egyeietendi nemesokára a természet regényességét a műveltség iparával a vasut, melynek egy óriási alagutját épen most furják a Szt.-Gothárd hegyén keresztül.

Maderspach maghámzó gépe.

A malom-ipar vagy is az őrlés általános feladata az, hogy az őrendő magból a lehetőleg sok, jó és szép liszt állítsák elő.

A legjobb és legszébb lisztet azonban csak azáltal nyerjük, ha azon mag, mely őrletés végett a malomba vitetik, a por és föld- (apró göröngy) részekről, melyektől a gabona a közönséges tisztítás után még sohasem ment, kellően megtisztítatik; nem különben a gabona azon hüvelye, mely

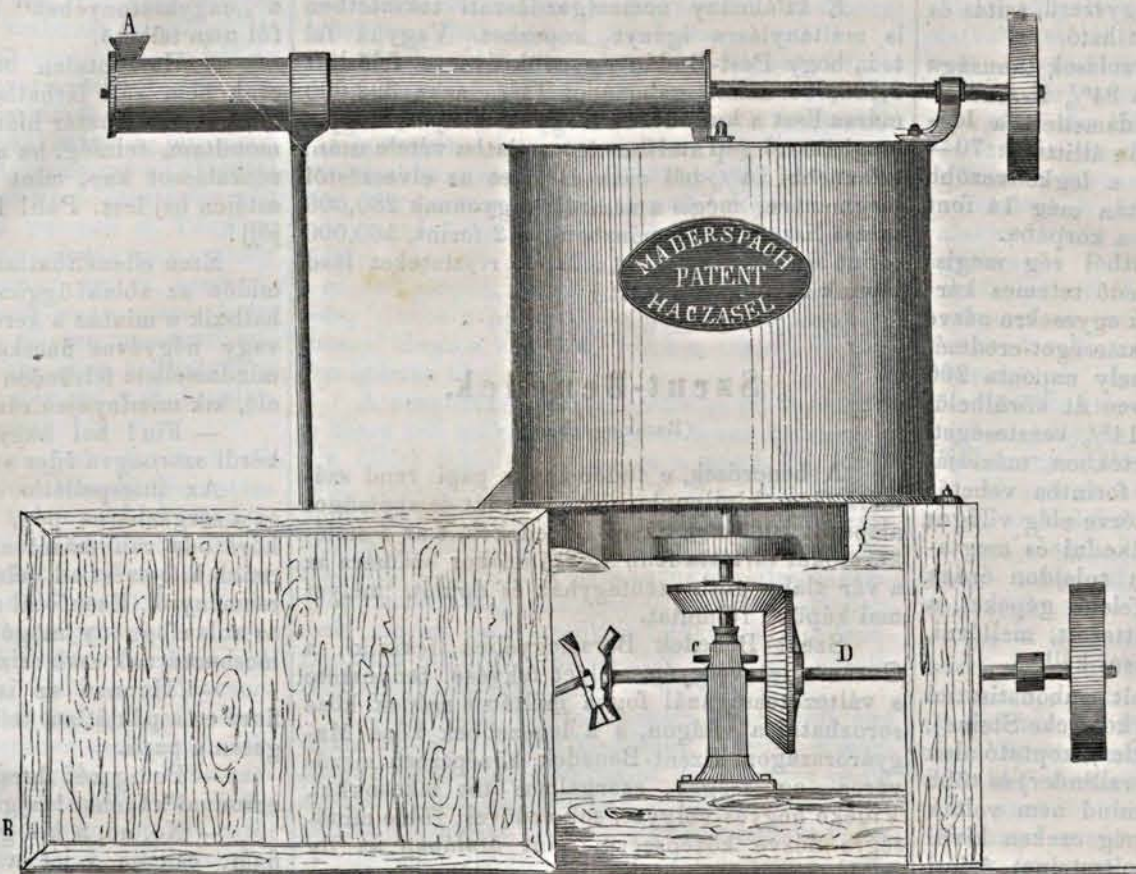
a mag külrésztét finom hárttyaként borítja, vagy is a korpa, még az őrlés előtt gondosan eltávolítatik, s a mag attól tökéletesen megszabadul. — Mennél nagyobb sikerrel eszközölhető ez, annál inkább közeledik a tökéletességhez a liszt jósága és szépsége.

Ezeket tekintve, legközelebb is azon kérdés támad: hogy minő előkészületek vagy gépezetek által lehetne az őrendő gabonával, az itten megemlített tisztaságot leg-tökéletesebben elérteni?

Ezen kérdésre az egyedüli válasz következő: Az őrendő gabonának oly elkészületen vagy gépezeten kell keresztülnie,

menny, mely azt nemesok a közte levő idegen tárgytól (szeméttől), mint por, föld (apró göröngy), polyva és más egyebektől megtisztítja, hanem a gabona hüveljét gondosan oly módon lefejt, hogy a mag természetes alkatrészein, annyira a mennyire a liszt jósága tekintetéből elkerülhetlenül megkívántatik, változás ne történjék.

Sikerült már ily gépeket összeállítani, ezek

Maderspach maghámzó gépe.

több utazók részére, melyet azonban ma már szintén túlnőtt azok száma. Annál fogva új vendéglőt építettek Lombardi hospiz-igazgató ösztönzésére a felügyelete alatt. Az új épület neve Hotel de la Prosa, s legközelebb készült el a régi hospiz és az újabb „dogana“ vendéglő közt, a hágó mellett, kissé magasabban ennél. Három emeleten egy tágas szép ebédlőt és 30 szobát foglal magában,

A De la Prosa nevű új szálloda a Szent-Gothárd hegyén.

A művelt világnak legnevezetesebb hegyvidéke Helvetia. Geológok, zoológok, botánikusok: a természet három országának bűvárai, ide zárandokolnak tudományuk gyarapítása végett, divatutazók itt szedik begyökbe a tárgyalás legérdekeseb anyagát, itt fújják ki életunt angolok London ködét, s itt élednek újra, a kik ugytartják, hogy hegyek közt az egésség, a szabadság.

Különösen ismeretes itt a Szent-Gothárd hegyecsoportozat: a berni, wallisi, graubündeni, urii és tessini hegyláncoknak mintegy középpontja, melynek örök hómezei és sziklái közt tiszta vízi hegyi tavak fekszenek, és a Svájcz négy főfolyója: a Rajna, a Rhone, a Ticino és a Reusz kezdi pályafutását három különböző tenger felé.

A Szent-Gothárd hágón, a Flécentől Milánoba vezető uton három vendéglő áll. Tulajdon-

Sz. Benedek (Bármegyében). — Greguss J. rajza.

az üzleti helyiségeken kívül. Az itt nyoloz hónapig tartó tél csikorgó hidegét légfűtés segít. Az árak mérsékeltek, s bizvást remélhetni, hogy rövid idő múlva kedvező szállóhelyők lesz e hotel mind azoknak, kiket üzletök, tudományozomjuk vagy szeszélyök e vidékre hoz.

A fogadás egyik kitünő képviselője az itt nem utolsó fontosságú kalauz iparnak. Kalauzolás

LECHNER JÓZSEF

legnagyobb választéku

ÓRARAKTÁRA,

váci-utca 5. sz. „Nádor vendéglő” mellett

PESTEN.

1898 (3-3)

A legújabb, legszebb és legolcsóbb
karácsonyi és ujévi ajándék-
CZIKKOK
találhatók az újonnan nyitott
GUGGENBERGER GYULA
diszmu-csarnokában
PESTEN,
Dorottya-utca 5-ik szám. 1904 (3-3)

Legjutányosb megszerzése a sorsjegyeknek
részletfizetésre
a legközelebbi húzásokhoz.

19 havi részletfizetés 6 frtjával és 1-ső részlet 10 ft., 1 40 frtos Salm-, 1 40 frtos Clary, 1 Como- és 1 Waldstein-jegyre. — Ezen jegyek legkisebb nyereséme 170 ft. (Évenként 9 húzás).
20 havi részletfizetés 7 ft. 50 krral és 1-ső részlet 10 ft., 1 50 frtos 1864-ki, 1 4/5 50 frtos triesti, 1 40 frtos Salm-, 1 40 frtos Genosi-jegyre. — Ezen jegyek legkisebb nyereséme 253 ft. (Évenként 9 húzás).
23 havi részletfizetés 10 frtval és 1-ső részlet 15 ft., 1 hitel-, 1 40 forintos Clary-, 1 Waldstein- és Como-jegyre. — Ezen jegyek legkisebb nyereséme 270 ft. (Évenként 10 húzás).
23 havi részletfizetés 12 frtval az 1-ső részlettel együtt, 1 5% 100 frtos 1860-ki, 1 100 frtos 1864-ki, 1 40 frtos Clary-, 1 Waldstein-jegyre. — Ezen jegyek legkisebb nyereséme 364 ft. (Évenként 12 húzás).

Egyedül

hitel-jegyre havonként 6 ft., a 100 frtos 1864-ki jegyre havonként 4 ft., a 100 frtos 1860-ki jegyre havonként 5 ft.

Igérvények

1 hitel-jegyre 4 frtval, főnyeremény 1/4 millió, húzás január 2-án, 5 db. 19 ft., 10 db. csak 37 ft.
1 500 frtos 1860-ki jegyre, húzás február 1-én, főnyeremény 300,000 ft., 7 ft. 50 krral.
1 100 frtos 1860-ki jegyre, főnyeremény 60,000 ft., mindhárom összesen csak 13 ft. 50 kr.

Mégvétele és eladása 1895 (2-2)

mindennemű állam-, ipar- és sorsjátéki értékpapiroknak, arany és ezüstpénzeknek.

KAROLY JÓZSEF

változlete Pesten, harminczad-utca 3. szám.

Czipészárak-raktári jelentés.

Van szerezőm a nagyérdemű közönséggel czenell tisztelettel tudatni, hogy én az itthelyi évek hosszú során fennálló és Schilling Frigyes ur által Bócsán, itt Pesten, kigyó-utca 3-dik szám alaptított lerb-, női- és gyermek-czipészárak-raktárát, mely többi időben üzletké hiányában elhanyagoltatott, — átvettém.

Fel levén ruháza elégséges tőkével, reményem, hogy ezen üzletet előbbi szilárd ságára emelend; főlvelem leendő pontosság, különösen olcsó árak, s az előbbeni a legjobbnek bizonyult Schilling-féle minta szerint készített árucikkkel, iparkodni fogok igen tisztelt veivómet kielégíteni. S minthogy a lábbelikhez megkívántató kelmeket s bört csak nagyban vásárlom, s azok megszerzésére a bel- és külföld legelőkelőbb gyári állanak rendelkezésemre, azon helyzetben vagyok, hogy tisztelt veivóim kívánalmainak minden tekintetben megfeleledek; számos látoga-ásért eszedezve — tisztelettel maradok

Seidner Sándor,
ezelőtt Schilling F., kigyó-utca 3. sz. a.

1912 (2-8)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Az általában jónak elismert valódi — egészen frissen érkezett

SCHNEEBERGI NOVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerkőhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható: **PESTEN: Török József** gyógyszerész urnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerésznél a váci-uton, — Thalmayer A. és társa, — Oszetzky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. urnánál.

BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J.
Aszódon: Sperlagh J. gy.
Baján: Klenautz J.
Brassóban: Gyertyánfy, Fabick és Jekelius gysz.
Battonyán: Bignio K.
Belgrád Nicolacovic test.
Beszterczen: Dietrich és Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Csáktornyan: Kárász A.
Csalton: Borsay F. gysz.
Debreczenben: Götl N. gy.
Deesen: Krémer S.
Dettán: Brannmüller J. gy.
Deveserben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawilowicz gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ersekujvár: Conlegrer Ign.
Egerben: Wessely gysz.
Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gyógyszer.
Győrött: Brunner F.
Gyula: Lukács gysz.
Haczföld: Hagelschmidt V.
Hátszegén: Mátyás B. gysz.
Ipolyháson: Mikulási T.
Janosházán: Kuna gysz.
Jolsván: Maister gysz.
Kaposvárt: Schröder J. gy.
Köszegen: Stréhle gysz.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi gysz. és Spatay A.
Kassán: Eschwig E.
Kécskemén: Genssich C. és A.
Kecskemén: Papp M.
Kunhegyesen: Weber A. gy.
Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyógyszer.
Kolozsvárt: Megay M. C.

Körmöczön: Draskóczy gy.
Károlyfehérvár: Fischer E.
Kubinban: Stojánovics.
Kun-Sz. Miklós: Stoits A.
Lugoson: Arnold J.
Mediason: Breiner K.
Mosonban: Pranter J. gysz.
Miskolcson: Spuller J.
Mitraóvics: Krestonoshics A.
Mohács: Pyrker Gyula gy.
Munkacsón: Gröttler L.
Mohács: Kögel D.
Nagybányán: Horvácsok J.
Nezsidériben: Fuchs J.
Nyitra: dr. Láng E.
Nyíregyházán: Hönisch Ede gyógyszer.
Nagy-Beeskereken: Nedelkovics és Haidegger.
Nagy-Kanisán: Welisch és Lovack gyógyszer.
Nagy-Károly: Schöberl C.
Nagy-Kikind: Komka A. J.
Nagyváradon: Janky A.
Nagyzsombataban: Pantot-schek R. gyógyszer.
Oroszházán: Vangyel M.
Pancsován: Graff gysz.
Pécsétt: Kunz Nándor.
Pösegén: Balogh gyógyszer.
Putnokon: Szepessy gysz.
Pozsonyban: Schneeberger és Dussil gysz.
Rönsnyön: Posch J. gysz.
Rimaszombat: Hamalár gyógyszer.
Ruman: Milutinovits S.
Rékáson: Boroni K. gysz.
Szászváros: Sándor R. gy.
Szabadkán: Hofbauer I. gy.

S-Sz. Györgyön: Ötvös P. gyógyszer.
Sopron: Voga és Rupp-recht.
S. A.-Ujhelyen: Deutsch J.
Sasvár: Mücke A. gy.
Ségesvár: Misselbacher J.
Serajevóban: Gyuleka N. G.
Sztiszeken: Kubányi F.
Szombathelyen: Mittermayer gyógyszer.
Szekesfehérvár: Say R. gyógyszer.
Siklós: Nyers S. gysz.
Szathmáron: Juracko D.
Szent-Miklós: Haluschka P. gyógyszer.
Szarvason: Réthy V.
Szentesen: Eisendorfer G. gy. és Prohaszka Gyula.

Temesvár: Kraul és Roth gyógyszer.
Tökajban: Krötzer A. gy.
Tordán: Welits és Wolf.
Tatan: Nierth F. gysz.
Török-Szent-Miklós: Pillosh M.
Trenesében: Simon A. gy.
Ungvárt: Telendy gysz. és Szv. Bencsch P.
Ujvideken: Schreiber F.
Varannón: Elizár gysz.
Veszprém: Fremmel.
Vácson: Tragar A.
Várászdón: Halter gysz.
Veresen: Herzog gysz.
Zalmon: Ivánovics és fia.
Zalután: Mégy Gyula.
Zombor: Stein fia Márk.
Zambokrt: Neumann M.
Zentán: Wuits testvéreknel.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1791 (6-6)

Ugyanezen bizományos urnánál kapható:

Legjobbfele **Dorsch-májolaj**, valódi gyógyszer, Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s bőrkutogok sat. gyógyítására. Egy üveg ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa, az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Stiriai Stub-havasi-növény-nedv, mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

HELUNGKIANG, arabiai s ázsiai

állat-, gyógy- és táp-pora, a magas kir. porosz kormány által engedélyezve s ó felsége a porosz király udvari istállóiban, valamint a legtöbb gazdasági igazgatóságoknál a legjobb sikerrel használnva egyszerűs mind a legjobbnak elismert övszer marhavész és marhabetegségek ellen.

Musta- és védmárkkal törvényesen biztosítva.

Egy kis csomag ára 40 kr., nagy csomagé 80 kr.

Block-féle megpróbált folyadék lovak számára.

Kitűnő mosó-szer, mely nemcsak az egészségés, hanem a beteg lovaknál is, az ivhű, kúszvány, körömglyuladás, az inak kizárulása, fúzamódások, az iga s nyereg által okozott sérülések esteiben a legmeglehető sikerrel használtatik.

Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Biztos és gyors kiirtása

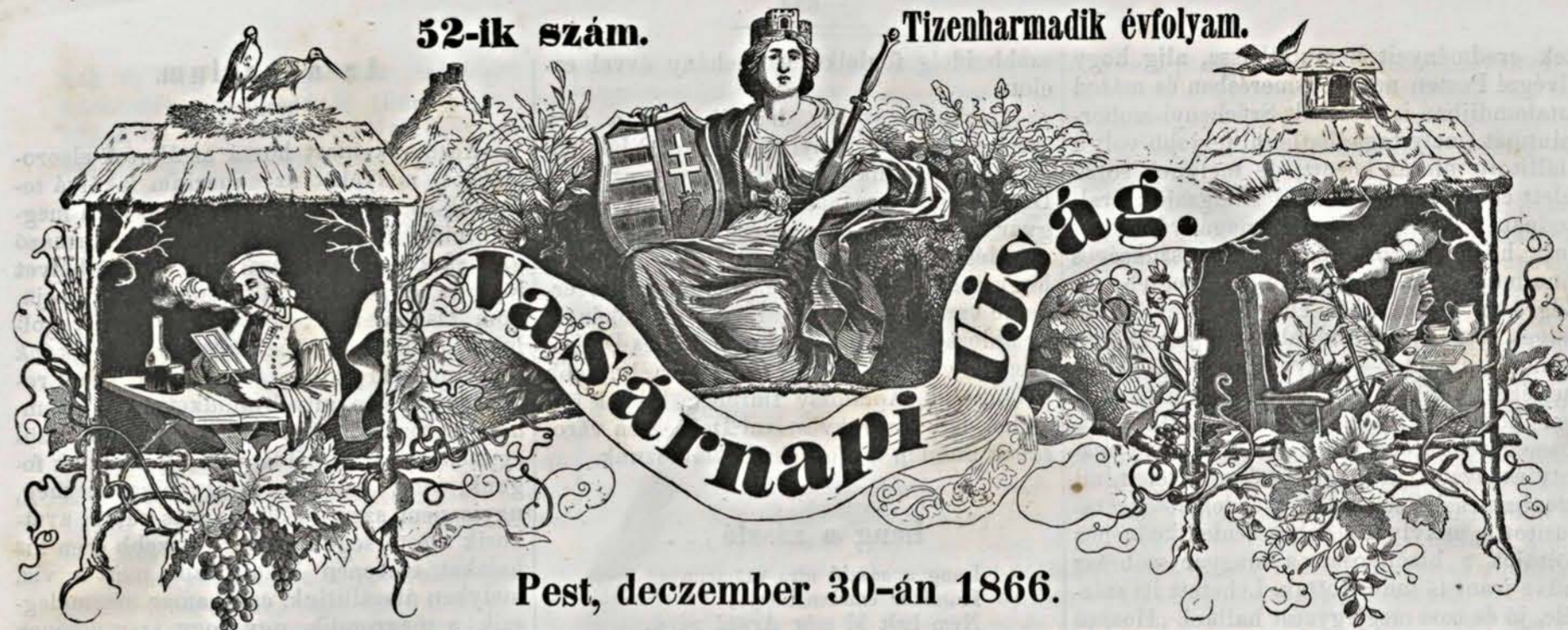
patkányok s egereknek, egy es. kir. kizár. szab. patkány- s egérpusztító szer által gyertya formában.

Egy darab ára 50 kr. a. é. F) 1810 (16-17)

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a., továbbá:

N.-Beeskerek: Nedelkovits. — Csáktornyan: Kárász A. — Eperjesen: Zsembery J. — Jászóváros: Dudovits J. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Pál. — Sopronban: Pachhofer. — Soborsin: Franke A. — Varaszdón: Halter D. F. — Verőczen: Béaz J. K. urnánál.

Pest, december 30-án 1866.

Előzetes főtételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikal Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Csokonai szobormintája, Izsó Miklóstól.

Melyik várost illetné meg nagy Magyarországon méltóbban Csokonai Vitéz Mihály emlékszobra, mint Debreczent, a költő leg-állandóbb lakó-s végre temetkezési helyét? életének és hatásának sokáig élő tanuját, hol emléke még ma is számtalan hagyományos adomáiban elenyészhetlenül él és fíról fira száll?

A nagy Debreczen, mely a népszerű költőnek eddigéig csak egy egyszerű vaspiramisból álló síremlékét bírja egyik temetőjében, lelkesen fel is karolta ez eszmét s ez évben már közel hozta a megvalósulás felé. Csokonai emlékszobra a jövő évben már diszítani fogja Debreczen egyik legszebb terét.

Hadd mondjuk el krónikai hűséggel a készülő Csokonai-szobor történetét.

A ki a régiebb időkben Debreczenben megfordult, emlékezni fog, hogy a ref. nagy templom és a kollégium között egy dísztelen, nagy tér terült el, mely kietlen pusztaságnál egyéb nem volt. Nehány évvel ezelőtt Debreczen számos lelkes polgár társulatot alakított, mely e dísztelen térnek csinos parkká idomítását tűzte ki céljául. E tér eleinte csekély adakozások útján kezdett százados rondaságából kibontakozni. A csinosodás lassan haladt előre, míg Debreczen két lelkes fia, Csanak József és Szabó Lajos, gőzmalmi volt igazgatók, egy fél évi, 14,000 ftnyi jutalékaikat egészen a tervezett kert céljaira adományozták. Azóta már egy testvérkert is keletkezett mellette a múlt év tavaszán. E kertek emlékkert nevet nyertek, oly célból, hogy idővel idősre azokba elhunyt jelesseink emlékszobrai helyeztessenek el.

Közmegeállapodás szerint a múlt évben az újabb kert-

nek egyik pontjára, mely a kollégiumra s azon utcára néz, a hol Csokonai Vitéz Mihály lakott és meghalt, e jeles költőnk álló

szobrának felállítása határozottat el mindenek előtt. Több ezer forintnyi tőke már készen állott e célra már akkor; a mi még netalán hiányzik, azt további nemess adakozások útján reménylette a társulat megszerzethetni.

Több kül- és belföldi szakértő megkérdezése s általában a tárgy kellő megvitatása után, abban állapotott meg az emlékkerti társulat e célra kinevezett választmány, hogy miután Csokonai szobrát nem csarnokban vagy teremben, hanem az időviszontagságainak kitett szabad téren akarják felállítani: e szobor nem lehet — a mi különben legszebb volna — márványból faragva, hanem bronz-öntvénynek kell lennie. Minthogy pedig hazánkban ily öntöde, fájdalom, még nincs, oly módszerhez kellett folyamodni a választmány-nak, hogy egy gipszmintát készítsen, melyen maga a szobor — talapzat nélkül — legalább is 2 láb magas legyen, s melyről aztán valamelyik külföldi öntöde számára a 7-8 lábnyi magas szobor-öntvényhez hasonló nagyságu, tökéletesen kivitt, agyag- vagy gipsz nagy minta készíthessen.

Némi meghiusult másnémi kísérletek után a jelen év elején a debreczeni emlékkerti választmány szép tehetségű, fiatal magyar szobrászunkra, Izsó Miklóstra vette figyelmét, meghívta Debreczenbe s ott a legvendégszeretőbb fogadtatás mellett fiatal szobrászunk csakhamar megkötötte az alkut, s a kis mintának elkészítésére kitézített a határidő; s annak el vagy el nem fogadásától függött azután a nagy mintának kivitele is.

Izsó Miklós, a ki kapva kap az alkalmon, hogy dolgozhassék, s hogy művészetét

Csokonai szobra, Izsó Miklóstól. — (Fénykép után Székely Bertalan.)